

## استجاب دعا

<?xml encoding="UTF-8">

استجاب دعا ( و قال ربکم ادعونی استجب لکم ان الذین یستکبرون عن عبادتی سیدخلون جهنم داخرین ) پروردگار شما گفته است : مرا بخوانید تا خواسته هایتان را اجابت کنم و برآورده نمایم . همانا کسانی که از عبادت من ( درخواست و سوال از من ) سرباز می زنند و سرکشی می کنند , به زودی با ذلت و خواری وارد دوزخ می شوند .

خداوند در این آیه شریفه به صراحت اعلام می دارد که هر که مرا بخواند و از من چیزی بطلبد , دعایش را می پذیرم و به استجاب می رسانم و حاجتش را برآورده می کنم . سپس تاکید می کند که هر کس از دعا کردن سرپیچی و عصیان کند و از سوال و نیایش به درگاهم تکبر نماید و مرا نخواند , او را با ذلت به جهنم افکنم . واژه عبادت که در این آیه آمده است , مقصود از آن به فرموده امام باقر علیه السلام دعا است , زیرا برترین و با فضیلت ترین عبادت و بندگی خدا , دعا و سوال از درگاه اوست .

از امام باقر علیه السلام سوال می شود : کدام عبادت افضل است ؟

می فرماید : چیزی نزد خدای عزوجل برتر از دعا نیست که از او سوال و درخواست کنند و آنچه را نزد اوست از او بخواهند و هیچ کس نزد خدا دشمن تر نیست از کسی که در عبادت و پرستش ذات مقدسش گردنکشی کند و آنچه را نزد او است درخواست ننماید .

پرسشی که به نظر می رسد این است که با این صراحت بیان آیه مبارکه در استجاب دعاى مومنان , چرا درخواست ها به استجاب نمی رسد ؟

در این باره مطالب جالب و زیادی در روایات معصومین علیهم السلام آمده که بهتر است بدون هیچ حاشیه ای از آنها استفاده کرد .

شرایط استجاب دعا

مهمترین شرایط استجاب دعا , مصلحت بودن آن است .

چه بسا کسی چیزی را از خدا بخواهد که به مصلحتش نیست و چون خدای عزوجل ارحم الراحمین است و به بندگان لطف دارد , قطعاً مصلحت بنده اش را می خواهد و لذا اگر در حالی که مطلب درخواستی به مصلحت سوال کننده نباشد , به اجابت برسد , قطعاً قبیح است و خدای سبحان از هر قبیحی منزه است , یا اینکه ممکن است مطلب درخواستی غیر ممکن باشد یا دارای مفسده ای چه در کوتاه مدت و چه در دراز مدت برای درخواست کننده باشد , که ما بیشتر بر درگاهش عجز و لابه کنیم و به خاک افتیم و دعا و نیایش نمائیم و اگر در این دنیا , دعای ما طبق مصالحی که بسیاری از آنها بر ما پوشیده است به استجاب نرسد , قطعاً بر سرمایه آخرتمان افزوده می شود و اجر و پاداش ما را عندالله زیادتیر می کند .

به هر حال لازم است انسان در هر حال از خدا بخواهد و دعا کند . معاویه بن عمار از امام صادق علیه السلام می پرسد : جانم به قربانت ! چه می فرمایید درباره دو نفر که با هم وارد مسجد شدند , یکی بیشتر نماز می خواند و دیگری بیشتر دعا می کند , کدام يك برترند ؟ حضرت پاسخ می دهد : هر دو کار نیکی انجام می دهند .

عرض می کند : دانستم ولی کدام يك به هر حال برتر است ؟ می فرماید : او که بیشتر دعا می کند . آیا نشنیدی که خدای سبحان می فرماید: [ ادعونی استجب لكم ] . دعا همان عبادت بزرگ است .

یکی دیگر از شرایط استجابت دعا این است که انسان به پیمانی که با خدا بسته است وفادار باشد .

پیمان با خدا این است که در برابر احکام و اوامرش اطاعت کنیم و سر فرود آوریم و از دستورهای الهی سرپیچی ننمائیم , در آن صورت اگر درخواستی کردیم , بی گمان مورد استجابت قرار می گیرد .

شخصی از امام صادق علیه السلام پرسید : خدا می فرماید : [ ادعونی استجب لكم ] و با این حال ما هرچه دعا می کنیم به استجابت نمی رسد ؟ ! حضرت فرمود : روا نشدن دعاهايتان برای این است که شما به عهد و پیمان خود با خداوند وفا نمی کنید .

خداوند می فرماید: [ اوفوا بعهدی اوف بعهدکم ] به پیمان من وفادار باشید , من هم به پیمانم وفا می کنم. [ والله لو وفیتم الله لوفی لكم ] به خدا قسم اگر وفا کنید , خدا نیز وفا می کند .

شرایط دیگر استجابت دعا , دانستن جهت و روش دعا کردن است .

در روایتی که نویسنده کتاب [ نورالثقلین ] نقل کرده , راوی از امام صادق علیه السلام می پرسد : چرا دعای ما به استجابت نمی رسد ؟ حضرت می فرماید : باید روش دعا کردن را بیاموزید .

سوال می کند : روش چیست ؟ می فرماید : [ تبدا فتحمد الله و تذكر نعمه عندك ثم تشكره ثم تصلى على النبى و آله ثم تذكر ذنوبك فتقر بها ثم تستعيز منها , فهذا جهه الدعاء ] در آغاز دعا , خدا را ستایش می کنی و نعمتهایش را به یاد می آوری سپس شکر و سپاس می کنی و بر پیامبر و اهل بیتش درود می فرستی , سپس گناهانت را یادآور می شوی و به آنها اعتراف می کنی و به خدا پناه میبری . این روش دعا کردن است .

شرط دیگر دعا صلوات است

در روایتی حارث بن مغیره از امام صادق علیه السلام نقل می کند که فرمود : هرگاه خواستی دعا کنی , خدا را ستایش و تمجید و حمد و تسبیح و تهلیل کن و پس از حمد و ثنای پروردگار , بر محمد و آلش صلوات و درود بفرستی , سپس دعای خود را با خدایت مطرح کن .

امام صادق علیه السلام طی روایت دیگری می فرماید : هر که از خدا چیزی را بخواهد , پس باید در آغاز , بر محمد و آل محمد درود فرستد سپس حاجتش را بیان کند و بعد از آن دوباره با صلوات بر پیامبر و اهل بیتش , سخنش را به پایان برساند , همانا خدای عزوجل کریم تر از آن است که دو طرف دعا را که صلوات می باشد بپذیرد و خود درخواست را که در وسط قرار دارد , رها نماید .

آخرین شرط استجابت دعا شناخت است که شرط بسیار دشواری است .

البته شناخت از شخصی با شخص دیگر تفاوت دارد . قطعاً شناخت واقعی نزد پیامبر و خاندان معصومش است و بس , ولی بهر حال هر کس باید تا اندازه ای خدا شناس باشد . در کتاب توحید از امام کاظم علیه السلام روایت شده که فرمود : گروهی از امام صادق علیه السلام پرسیدند : چرا خدا را می خوانیم و اجابتمان نمی کند ؟ فرمود : زیرا کسی را می خوانید که او را نمی شناسید .

از خدای متعال خالصانه درخواست می نمایم خود را به ما بشناساند [ اللهم عرفنى نفسك ] تا در این ایام و لیالی مبارك رجب و شعبان و ماه رمضان که ایام دعا و استجابت دعا است , توفیق دعا کردن را بیابیم و با شناخت و معرفت خدا را بخوانیم و به خواست خداوند دعاهايمان به استجابت رسد و مقبول درگاه ذات مقدسش قرار گیرد .

اعمال مشترکه ماه رجب

اینها اعمالی است که انجام دادن آنها متعلق به همه ماه است و اختصاصی به روز معینی ندارد و آن چند مورد است :

1- در تمام ایام ماه رجب دعای ذیل را که روایت شده امام زین العابدین علیه السلام در حجر در غره خواندند، خوانده شود:

"يا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ وَ يَعْلَمُ صَمِيرَ الصَّامِتِينَ لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ مِنْكَ سَمْعٌ حَاضِرٌ وَ جَوَابٌ عَتِيدٌ اللَّهُمَّ وَ مَوَاعِيدُكَ الصَّادِقَةُ وَ أَبَادِيكَ الْفَاضِلَةُ وَ رَحْمَتُكَ الْوَاسِعَةُ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَقْضِيَ حَوَائِجِي لِلدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ."

2- دعایی را که از حضرت صادق علیه السلام روایت شده، خوانده شود:

"حَابِ الْوَافِدُونَ عَلَى غَيْرِكَ وَ خَسِرَ الْمُتَعَرِّضُونَ إِلَّا لَكَ وَ صَاعَ الْمُلِمُونَ إِلَّا بِكَ وَ أَجْدَبَ الْمُتَنَجِّعُونَ إِلَّا مَنْ انْتَجَعَ فَضْلَكَ بِأَبْكَ مَفْتُوحٌ لِلرَّاعِبِينَ وَ خَيْرُكَ مَبْذُولٌ لِلطَّالِبِينَ وَ فَضْلُكَ مَبَاحٌ لِلْسَّائِلِينَ وَ نَيْلُكَ مُتَاحٌ لِلْأَمِلِينَ وَ رِزْقُكَ مَبْسُوطٌ لِمَنْ عَصَاكَ وَ حِلْمُكَ مُعْتَرِضٌ لِمَنْ نَاوَاكَ عَادَتُكَ الْإِحْسَانَ إِلَى الْمُسِيئِينَ وَ سَبِيلُكَ الْإِنْفَاءَ عَلَى الْمُعْتَدِينَ اللَّهُمَّ فَاهْدِنِي هُدَى الْمُهْتَدِينَ وَ ارْزُقْنِي اجْتِهَادَ الْمُجْتَهِدِينَ وَ لَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْغَافِلِينَ الْمُبْعَدِينَ وَ اغْفِرْ لِي يَوْمَ الدِّينِ ."

3- از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که در ماه رجب این خوانده شود:

"اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ صَبْرَ الشَّاكِرِينَ لَكَ وَ عَمَلَ الْخَائِفِينَ مِنْكَ وَ يَقِينَ الْعَابِدِينَ لَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ وَ أَنَا عَبْدُكَ الْبَائِسُ الْفَقِيرُ أَنْتَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ وَ أَنَا الْعَبْدُ الدَّلِيلُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ آمِنْ بِغَنَّاكَ عَلَى فَقْرِي وَ بِحِلْمِكَ عَلَى جَهْلِي وَ بِقُوَّتِكَ عَلَى ضَعْفِي يَا قَوِي يَا عَزِيزُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنَ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ."

4- سید بن طاوس روایت کرده از محمد بن ذکوان که عرض کردم به حضرت صادق علیه السلام فدای تو شوم این ماه رجب است تعلیم بنما مرا دعائی در آن که حق تعالی مرابه آن نفع بخشد حضرت فرمود بنویس بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ بگو در هر روز از رجب در صبح و شام و در عقب نمازهای روز و شب :

"يا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ آمَنْ سَخَطُهُ عِنْدَ كُلِّ شَرٍّ يا مَنْ يُعْطَى الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ يا مَنْ يُعْطَى مَنْ سَأَلَهُ يا مَنْ يُعْطَى مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَ رَحْمَةً أَعْطِنِي بِمَسْئَلَتِي إِيَّاكَ جَمِيعَ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ جَمِيعَ خَيْرِ الْآخِرَةِ وَ أَصْرِفْ عَنِّي بِمَسْئَلَتِي إِيَّاكَ جَمِيعَ شَرِّ الدُّنْيَا وَ شَرِّ الْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ مَنْقُوصٍ ما أَعْطَيْتَ وَ زِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ يا كَرِيمُ"

راوی گفت پس گرفت حضرت محاسن شریف خود را در پنجه چپ خود و خواند این دعا را به حال التجا و تضرع به حرکت دادن انگشت سبابه دست راست پس گفت بعد از این :

يا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يا ذَا النُّعْمَاءِ وَالْجُودِ يا ذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ حَرِّمَ شَيْئَتِي عَلَى النَّارِ ."

5 - دعا از ناحیه مقدسه حضرت صاحب الزمان

"اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِمَعَانِي جَمِيعِ ما يَدْعُوكَ بِهِ وَلاَهُ أَمْرِكَ الْمَأْمُونُونَ عَلَى سِرِّكَ الْمُسْتَبْشِرُونَ بِأَمْرِكَ الْوَاصِفُونَ لِقُدْرَتِكَ الْمُغْلِبُونَ لِعَظَمَتِكَ أَسْأَلُكَ بِما نَطَقَ فِيهِمْ مِنْ مَشِيئَتِكَ فَجَعَلْتَهُمْ مَعَادِنَ لِكَلِمَاتِكَ وَ أَرْكَاناً لِتَوْحِيدِكَ وَ آيَاتِكَ وَ مَقَامَاتِكَ الَّتِي لَا تَعْطِيلَ لَهَا فِي كُلِّ مَكَانٍ يَعْرِفُكَ بِهَا مَنْ عَرَفَكَ لَا فَرْقَ بَيْنَكَ وَ بَيْنِهَا إِلَّا أَنَّهُمْ عِبَادُكَ وَ خَلْقُكَ فَتَقْهَا وَ رَتِّقْهَا بِيَدِكَ بَذُؤُهَا مِنْكَ وَ عَوْدُهَا إِلَيْكَ أَعْصَادُ وَأَشْهَادُ وَمُنَاهُ وَأَذْوَادُ وَ حَفَظَةٌ وَ زُودٌ فَهَبْ مَلَأَتْ سَمَائِكَ"

وَأَرْضَكَ حَتَّى ظَهَرَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فَبِذْ لِكَ أَسْأَلُكَ وَبِمَوَاقِعِ الْعِزِّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَبِمَقَامَاتِكَ وَعَلَامَاتِكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَنْ تَزِيدَنِي إِيْمَانًا وَتَثْبِيئًا يَابَاطِنًا فِي ظُهُورِهِ وَظَاهِرًا فِي بُطُونِهِ وَمَكْنُونِهِ يَا مُفَرِّقًا بَيْنَ النُّورِ وَالْدِّيْجُورِ يَا مَوْصُوفًا بِغَيْرِ كُنْهِ وَمَعْرُوفًا بِغَيْرِ شَبْهِ حَادِّ كُلِّ مَحْدُودٍ وَشَاهِدَ كُلِّ مَشْهُودٍ وَمَوْجِدَ كُلِّ مَوْجُودٍ وَمُحْصِيَ كُلِّ مَعْدُودٍ وَفَاقِدَ كُلِّ مَفْقُودٍ لَيْسَ دُونَكَ مِنْ مَعْبُودٍ أَهْلُ الْكِبْرِيَاءِ وَالْجُودِ يَا مَنْ لَا يُكَيِّفُ بِكَيْفٍ وَلَا يُؤَيِّنُ بِأَيْنٍ يَا مُحْتَجِبًا عَنِ كُلِّ عَيْنٍ يَا دَيْمُومٌ يَا قَيُّومٌ وَعَالِمٌ كُلِّ مَعْلُومٍ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَعَلَى عِبَادِكَ الْمُتَنَجِّبِينَ وَبَشْرِكَ الْمُحْتَجِبِينَ وَمَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ وَالْبُهَمِ الصَّافِينَ الْحَافِينَ وَبَارِكَ لَنَا فِي شَهْرِنَا هَذَا الْمُرَجَّبِ الْمُكْرَمِ وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَشْهُرِ الْحُرُمِ وَأَسْبَغْ عَلَيْنَا فِيهَا النِّعَمَ وَأَجْزِلْ لَنَا فِيهِ الْقِسَمَ وَأَبْرِزْ لَنَا فِيهِ الْقِسَمَ بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ الْأَعْظَمِ الْأَجَلِّ الْأَكْرَمِ الَّذِي وَضَعْتَهُ عَلَى النَّهَارِ فَاضَاءً وَعَلَى اللَّيْلِ فَاطْلَمَ وَاعْفِرْ لَنَا مَا تَعَلَّمَ مِنَّا وَمَا لَا نَعْلَمُ وَاعْصِمْنَا مِنَ الدُّنُوبِ خَيْرَ الْعِصَمِ وَاكْفِنَا كَوَافِيَ قَدْرِكَ وَامْنُنْ عَلَيْنَا بِحُسْنِ نَظْرِكَ وَلَا تَكِلْنَا إِلَى غَيْرِكَ وَلَا تَمْنَعْنَا مِنْ خَيْرِكَ وَبَارِكَ لَنَا فِيهَا مَا كَتَبْتَهُ لَنَا مِنْ أَعْمَارِنَا وَأَصْلَحْ لَنَا حَبِيبَتَهُ أَسْرَارِنَا وَأَعْطِنَا مِنْكَ الْأَمَانَ وَأَسْتَعْمِلْنَا بِحُسْنِ الْإِيْمَانِ وَبَلِّغْنَا شَهْرَ الصِّيَامِ وَمَا بَعْدَهُ مِنَ الْأَيَّامِ وَالْأَعْوَامِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ."